

LAReS

Lowlands
Archaeological
Research
Service

Geplande werken aan Fort 3 te Borsbeek Programma van maatregelen

E.N.A. Heirbaut
C. Dockx

Colofon

Titel: Geplande werken aan Fort 3 te Borsbeek. Archeologienota.

Auteur: Elly N.A. Heirbaut & C. Dockx

Grafische illustraties/GIS: Elly N.A. Heirbaut

Rapportnummer: LAReS-rapport 361

Projectleider/veldwerkleider: Elly N.A. Heirbaut

Uitvoerder: LAReS, Lowlands Archaeological Research Service

Vestiging: Rozenlaan 15, 2980 Halle-Zoersel

Publicatiedatum: september 2020

Publicatieplaats: Halle-Zoersel

Illustratieverantwoording voorblad: Uitsnede uit de kaart van Ferraris (1771-1778)

© LAReS bvba. Niets uit deze uitgave mag zonder bronvermelding worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door print-outs, kopieën, of op welke andere manier dan ook.

LAReS bvba aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit de toepassing van de adviezen of het gebruik van de resultaten van dit onderzoek.

Deel II. Programma van Maatregelen

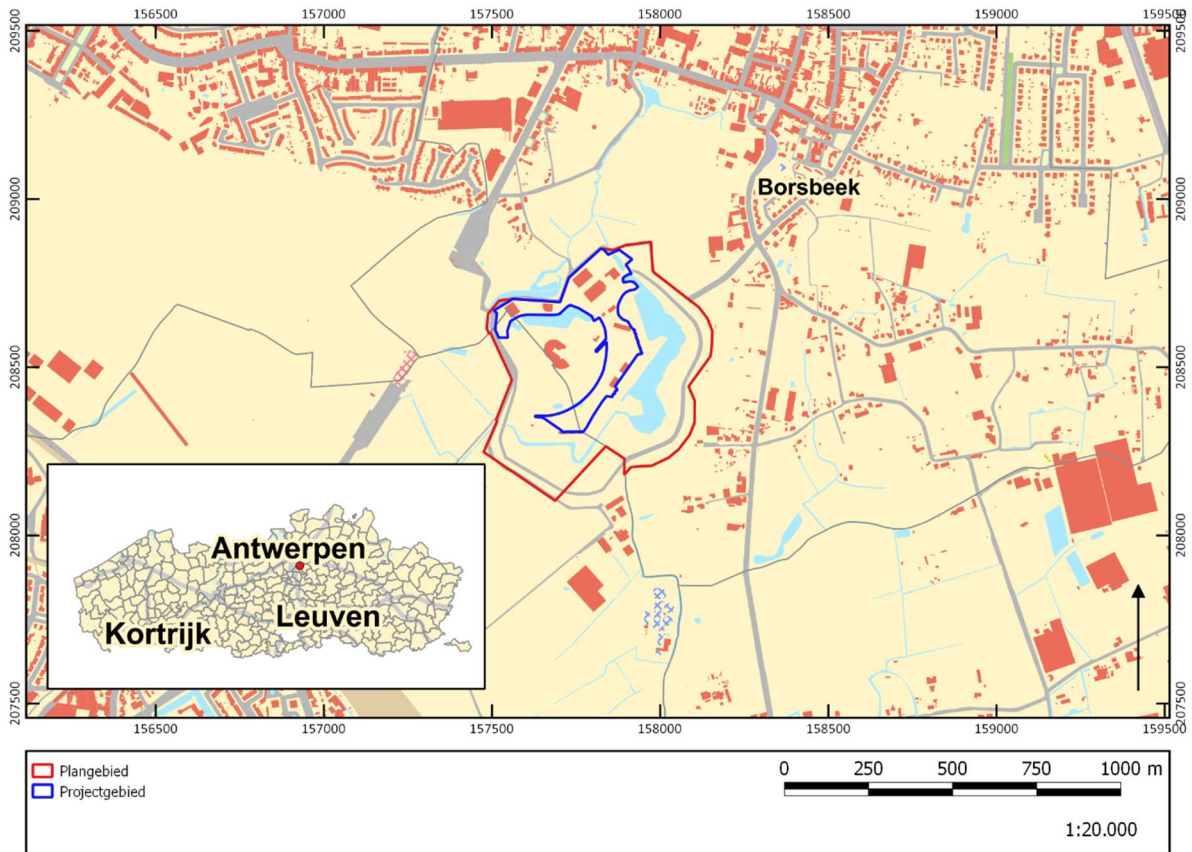
Inhoudsopgave

1 INLEIDING	4
1.1 RANDVOORWAARDEN	4
1.2 TECHNISCHE FICHE/ADMINISTRATIEVE GEGEVENS	5
2 AANLEIDING VOORONDERZOEK EN BESCHRIJVING WERKZAAMHEDEN	6
2.1 AANLEIDING VOORONDERZOEK	6
2.2 BESCHRIJVING VAN DE GEPLANDE WERKEN	6
2.3 IMPACT VAN DE WERKEN	6
3 SAMENVATTING VAN DE RESULTATEN VAN HET BUREAUONDERZOEK	8
4 ONDERZOEKSDOEL, KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL EN VRAAGSTELLINGEN	11
4.1 SELECTIE EN MOTIVATIE VAN TYPE VOORONDERZOEK	11
4.2 DOELSTELLING VOORONDERZOEK MET INGREEP IN DE BODEM	12
4.3 KENNISVERMEERDERINGSPOTENTIEEL	13
4.4 ONDERZOEKSVRAGEN	13
5 ONDERZOEKSMETHODIEK	16
5.1 NIEUW AAN TE LEGGEN PARKEERPLAATS TEN WESTEN VAN DE EVENEMENTENLOODS (ZONE 1)	16
5.2 OP TE BREKEN PARKING, GEVOLGD DOOR NIVELLERINGSWERKEN (ZONE 2)	18
5.3 SLOOP VAN DE LOODS EN AANLEG VAN DE WADI (ZONE 3)	20
5.3.1 SLOOPBEGELEIDING LOODS	20
5.3.2 PROEFSLEUVENONDERZOEK	21
5.4 BIJZONDERE VOORWAARDEN EN COMPETENTIES VOOR ALLE ZONES	23
5.5 EVALUATIECRITERIA ONDERZOEKSDOEL	24
5.6 BINDENDE VOORWAARDE BIJ VERVOLGONDERZOEK NA HET VOORONDERZOEK (WERFBEGELEIDING)	24
5.7 TOEVALSVONDSTEN	25
6 VOORZIENE AFWIJKINGEN CODE VAN GOEDE PRAKTIJK	26
LIJST VAN FIGUREN	27

1 Inleiding

Het plangebied is gelegen ter hoogte van Fort III te Borsbeek aan de Frans Beirenslaan in de provincie Antwerpen. Het omvat drie percelen met een totale oppervlakte van ca. 341.255 m². Binnen het terrein bevinden zich verschillende gebouwen en verhardingen. Het overige gedeelte van het plangebied bestaat voornamelijk uit grasland, bos en vijvers.

De opdrachtgever plant binnen een afgebakende projectzone enkele verhardingen en structuren te slopen en omgevings- en infrastructuurwerken uit te voeren (fig. 1).

Figuur 1. Kadasterkaart met aanduiding onderzoeksgebied.

©LARES

1.1 Randvoorwaarden

Het terrein is momenteel ontoegankelijk voor verder archeologisch vooronderzoek buiten het bureauonderzoek aangezien het terrein nog in gebruik is en de bestaande gebouwen en verhardingen nog niet gesloopt zijn. Bovendien wordt het nu uitvoeren van verder archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem, zonder de zekerheid dat de omgevingsvergunning met stedenbouwkundig luik wordt verkregen, ervaren als een financieel risico. Het archeologisch onderzoek met ingreep in de bodem zal bijgevolg in een uitgesteld traject worden uitgevoerd, dit om zowel logistieke als economische redenen.

1.2 Technische fiche/administratieve gegevens

Naam site	Fort III, Borsbeek
Ligging	Fort III, Frans Beirenslaan, 2150 Borsbeek
Kadastrale gegevens	Borsbeek, sectie A, percelen 160K en 160H Mortsel, 2 ^e afdeling, sectie B, perceel 228G
Bounding Box	X 158335.23221 156827.707527 158335.23221 156827.707527
	Y 208906.778145 208906.778145 208098.353649 208098.353649
Onderzoek	Archeologisch en geschiedkundig bureauonderzoek
Projectcode	2020I252
Uitvoerders/actoren	Elly N.A. Heirbaut, LAReS Caroline Dockx, LAReS
Erkend archeoloog	Elly N.A. Heirbaut: OE/ERK/ Archeoloog/2016/00162 Caroline Dockx: OE/ERK/ Archeoloog/2019/00020
Nummer wettelijk depot	Niet van toepassing
Termijn	september 2020
Geplande ingreep	sloopwerken, omgevings- en infrastructuurwerken
Totaal oppervlakte plangebied	ca. 341.255 m ²
Oppervlakte werken	ca. 68.987 m ²
Geldende wetgeving en voorwaarden	Het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013 en het Onroerenderfgoedbesluit van 16 mei 2014. De nota werd opgesteld overeenkomstig de Code van Goede Praktijk. De totale oppervlakte van de kadastrale percelen waarop de aanvraag betrekking heeft, bedraagt 3.000 m ² of meer, zoals bepaald in artikel 5.4.2 van het Onroerenderfgoeddecreet van 12 juli 2013.
Randvoorwaarden	zie paragraaf 1.1
Doelstelling	Het doel van deze archeologienota met beperkte samenstelling is om via de tot op heden beschikbare bronnen (bureauonderzoek) na te gaan wat het archeologische potentieel van het projectgebied is, wat de mogelijke bedreigingen zijn voor het eventueel aanwezige bodemarchief en hoe hiermee dient omgegaan te worden.
Thesaurus	Archeologienota, bureauonderzoek, archeologisch vooronderzoek in uitgesteld traject

2 Aanleiding vooronderzoek en beschrijving werkzaamheden

2.1 Aanleiding vooronderzoek

De aanleiding voor het vooronderzoek is het verkrijgen van een archeologienota waarvan akte is genomen naar aanleiding van een omgevingsvergunningsaanvraag met stedenbouwkundig luik voor het perceel gelegen aan de Frans Beirenslaan te Borsbeek (gemeente Borsbeek, provincie Antwerpen).

In het kader van het schrijven van de archeologienota is eerst een bureauonderzoek uitgevoerd, waaruit bleek dat bijkomend archeologisch vooronderzoek op deze plaats aangewezen is. Het gaat om een terrein in een archeologisch interessant gebied, waardoor de archeologische potentie als middelhoog wordt ingeschat voor de perioden vanaf het neolithicum tot en met de nieuwste tijd, maar dit alleen voor de zones waar nieuwe verhardingen gelegd zullen worden, of waar verhardingen en gebouwen gesloopt zullen worden. De lijntrajecten bieden geen archeologisch potentieel. Verder archeologisch vooronderzoek moet uitgevoerd worden om een correcte inschatting te kunnen maken van dit mogelijke archeologisch potentieel en de impact van de geplande werken hierop.

2.2 Beschrijving van de geplande werken

Hiervoor volstaat het te verwijzen naar hoofdstuk 4 in deel I.

2.3 Impact van de werken

De opdrachtgever plant in eerste instantie de bestaande verhardingen en riolering op te breken en te vernieuwen (fig. 3 en 4). De nieuwe riolering komt op dezelfde plaats als de oude te liggen, maar dan ca. 30 cm dieper (oranje op fig. 4). Dit houdt in dat de nieuwe riolering op een diepte tussen 0,9 m en 3,5 m -mv komt te liggen.

Na het aanleggen van de nieuwe riolering wordt de wegeis heraangelegd op dezelfde locatie. Deze zal nagenoeg op eenzelfde diepte komen te liggen als de bestaande wegeis op een diepte van ca. 60 cm -mv.

Daarnaast zal in het noordelijke gedeelte van het plangebied, ten westen van de evenementenloods, een nieuwe parking aangelegd worden (geel, fig. 4) ter hoogte van een gedeelte dat momenteel uit grasland bestaat. Deze parking heeft een oppervlakte van ca. 1.904 m² en zal aangelegd worden tot op een diepte van maximaal 70 cm -mv. Ten zuiden van deze evenementenloods zal de huidige ruiterhal afgebroken worden en zal er op dezelfde locatie een watertuin met wadi aangelegd worden (lichtblauw, fig. 4). Deze zone heeft een oppervlakte van ca. 1.696 m². Rondom deze watertuin worden ook twee nieuwe grachten aangelegd; hiervan is de uiteindelijke diepte nog niet bepaald (paars, fig. 4).

Ten noordoosten van deze evenementenloods, op de locatie van de bestaande parking, zal de verharding opgebroken worden in functie van geplande bouwwerken van een

nieuwe Academie. Deze bouwwerken behoren echter tot een andere omgevingsvergunningsaanvraag. Het is onbekend tot hoe diep de huidige parking is aangelegd. Na het opbreken van de parking zal deze locatie genivelleerd worden in afwachting van de toekomstige nieuwbouw.

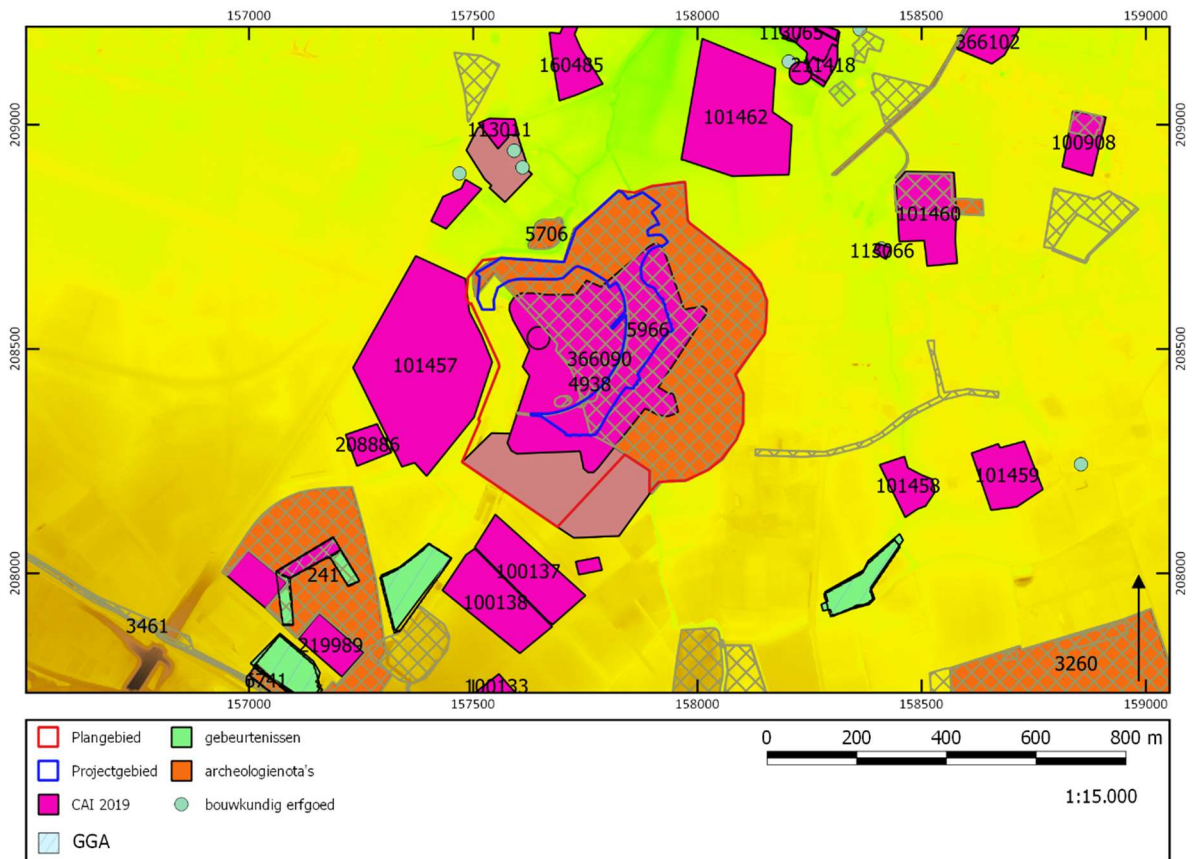
Tot slot zal het volledige projectgebied onderhevig zijn aan omgevingswerken waarbij het grasland geprofileerd wordt en aanplantingen uitgevoerd worden. Deze werken brengen echter geen diepgaande bodemingrepen met zich mee.

Concluderend kan gesteld worden dat:

- De zones waar sprake is van lijntrajecten (hieronder worden de werken in de wegenis (aanleg van nieuwe riolering en nieuw wegdek) en het graven van de grachten verstaan). Het betreft werken met een beperkt oppervlak (smalle, lange sleuven). In het geval van de nieuwe wegenis en riolering zal gewerkt worden in de bestaande tracés, waardoor er hier al uitgegaan kan worden van een volledige verstoring van het bodemarchief. Hierdoor is de impact van de geplande werken verwaarloosbaar. De grachten worden gegraven in zones waar de bodem mogelijk nog niet verstoord is of slechts weinig, maar hier is de smalle, langgerekte vorm van de werken te klein om goed waarnemingen te kunnen doen. Om die reden wordt ook voor deze zone besloten dat de impact minimaal is.
- De zones waar sloopwerken van bestaande verhardingen van parkings gepland zijn, alsook sloopwerken van bestaande gebouwen, in beide gevallen met aansluitende nivellering van het terrein: aangezien er van deze structuren geen plannen zijn noch informatie over hoe diep ze zijn aangelegd, is het onbekend wat de vroegere impact is geweest. In elk geval zal de impact van deze werken groot zijn.
- Aanleg van nieuwe parking in huidige groenzone: hier is sprake van een grote impact.

3 Samenvatting van de resultaten van het bureauonderzoek

Om in te kunnen schatten wat het archeologisch en cultuurhistorisch potentieel van het plangebied is, zijn de historische kaarten, de bodem- en geo(morfo)logische kaarten en luchtfoto's bekeken en zijn verschillende inventarissen (waaronder de CAI) en historische/archeologische bronnen geraadpleegd.

Figuur 2. Analysekaart op basis van de DTM en de CAI-waarden.

©LARES

Op basis van het bureauonderzoek blijkt dat het plangebied gelegen is op een ondergrond bestaande uit tertiaire zandige sedimenten. Deze komen voor tot ca. 3,4 m -mv. Tijdens de laatste ijstijd zijn hierop zandige en lemige sedimenten afgezet maar de zone van het plangebied staat als bebouwde zone gekarteerd waardoor het onbekend is wat voor bodemopbouw hier voorkomt. Rondom het plangebied komen alleszins lichte zandleemgronden met een diepe antropogene humus A-horizont en gleyige zandleemgronden al dan niet zonder profielontwikkeling voor. Verder ligt het plangebied net naast de Fortloop op een hoogte van ca. 11 +TAW en helt het landschap zacht af in noordelijke richting.

Historisch gezien is de ontwikkeling van Borsbeek te plaatsen in de middeleeuwen maar verschillende vondsten uit de metaaltijden en Romeinse tijd wijzen eveneens op bewoning in die tijd in de regio van het plangebied. In de bredere omgeving van het plangebied gaan de oudste vondsten terug tot in het mesolithicum.

Vanuit de historische kaarten is gebleken dat het gebied in de laatste eeuwen eerst uit akkerland en weiland bestond. Enkel ter hoogte van de westelijke perceelgrens werd

een woning gekarteerd. In de loop van de 19^e eeuw werd het terrein dan aangewend voor de bouw van Fort III. Hier zijn nog steeds heel duidelijk de contouren van te zien. Het fort raakte echter snel in verval en momenteel is in het terrein in eigendom van de gemeente en zijn er verschillende gebouwen en loodsen aanwezig binnen het plangebied.

Potentiebepaling

Bij de potentiebepaling worden de lijntrajecten uitgesloten. Gezien de lage of verwaarloosbare impact, is de potentie voor deze zones onbestaande of zeer klein voor alle perioden. De hieronder beschreven potentiebepaling heeft wel betrekking op de sloopwerken van bestaande verhardingen van parkings, sloopwerken van bestaande gebouwen met aansluitende nivellering van het terrein en de aanleg van de nieuwe parking in huidige groenzone.

Op basis van de landschappelijke situatie van het plangebied kan wel gesteld worden dat er een gradiëntsituatie aanwezig is: het plangebied ligt op de overgang van een hoger gelegen deel in het landschap naar een vallei in het noorden. Het fort wordt tevens geflankeerd door de Fortloop, een kleine natuurlijke waterloop. Een dergelijke situatie is in theorie aantrekkelijk voor de jagers-verzamelaars uit het paleo- en mesolithicum. Bovendien zijn er verschillende vondsten uit deze perioden aanwezig in de omgeving van het plangebied. Op basis van de historische kaarten en de bodemkaart kan echter verondersteld worden dat het plangebied al onderhevig is geweest aan tal van verstoringen. In de loop van de 19^e eeuw werd het terrein in gebruik genomen voor de bouw van het fort. In de daaropvolgende jaren raakte het fort in verval en zijn er tal van nieuwe gebouwen en wegen binnen de contouren opgetrokken en aangelegd. Hierdoor kan aangenomen worden dat de bodem al grondig verstoord is. Bijgevolg wordt een lage kans voorop gesteld voor het aantreffen van resten uit deze periode.

Vanaf het neolithicum wordt de landbouw geïntroduceerd. De aanwezigheid van vruchtbare gronden zijn hiervoor erg aantrekkelijk. In de omgeving van het plangebied zijn resten uit het neolithicum, de ijzertijd en de Romeinse tijd bekend en bijgevolg kunnen dergelijke archeologische resten ook binnen het plangebied verwacht worden. Echter, doordat het terrein in gebruik genomen is voor de bouw van het fort en al tal van gebouwen en wegen zijn opgetrokken en aangelegd, is het mogelijk dat de ondergrond al dermate verstoord is dat ook sporensites verstoord of zelfs verdwenen zullen zijn. Op basis van een eerder bureauonderzoek is immers gebleken dat de bodemopbouw binnen het zuidelijke deel van het terrein verstoord was tot op een diepte van ca. 50 cm -mv. De kans op het aantreffen van vondsten vanaf het neolithicum kan echter nog steeds als middelhoog benoemd worden. Het is mogelijk dat er onder de bestaande verhardingen en gebouwen nog sporen en resten aanwezig zijn. Deze middelhoge potentie loopt evenwel door tot en met de late middeleeuwen. Vondsten kunnen bestaan uit stenen, metalen of ceramische resten. Verder kunnen ook sporen als paalsporen, haardsporen of kuilen voorkomen. Onder het maaiveld en het plaggendek zullen de resten en sporen zich in context bevinden.

Vanaf de nieuwe tijd is op basis van historische kaarten te zien dat er bebouwing gekarteerd werd aan de westelijke zijde van het plangebied. Het overige gedeelte bestond uit akkerland en weiland. In de loop van de 19^e eeuw werd het terrein aangewend voor de bouw van het fort dat onderdeel uitmaakte van de Brialmontvestingsgordel rond Antwerpen. Deze gordel zou Antwerpen verdedigd moeten hebben in de Eerste Wereldoorlog. Bijgevolg dient er ook een middelhoge kans voorop gesteld te worden voor het aantreffen van archeologische resten vanaf de nieuwe tijd. Er kunnen structuren, sporen of andere resten onder het maaiveld aangetroffen worden die zowel met bewoning als met de Eerste Wereldoorlog in verband gebracht kunnen worden.

4 Onderzoeksdoel, kennisvermeerderingspotentieel en vraagstellingen

4.1 Selectie en motivatie van type vooronderzoek

Voor het plangebied is er momenteel onvoldoende informatie beschikbaar om de aanwezigheid van archeologische resten en sporen definitief uit te sluiten of te bevestigen. Er wordt daarom ook geadviseerd om bijkomend vooronderzoek uit te voeren binnen afgebakende zones binnen het projectgebied om na te gaan wat de mogelijke archeologische resten precies inhouden, waar ze zich bevinden, tot welke periode ze behoren en in welke mate zij verstoord zullen worden. Dit vooronderzoek is niet mogelijk in functie van deze archeologienota, om eerder benoemde redenen.

Om de verwachte middelhoge archeologische potentie van dit te ontwikkelen gebied op correcte manier te kunnen waarderen en de onderzoeksvragen die in paragraaf 4.4 worden opgesomd te kunnen beantwoorden, zal verder onderzoek moeten plaatsvinden. In tabel 1 wordt geëvalueerd op welke manier dit vervolgonderzoek zal moeten plaatsvinden.

onderzoeksmethode	te onderzoeken periode/onderwerp	verwachte resultaten en efficiëntie vs. kosten-batenanalyse	uit te voeren
veldkartering	alle perioden	- matige verwachte resultaten aangezien plangebied deels bebouwd, verhard en begroeid is; niet efficiënt - <u>kosten-batenanalyse</u> : deze methode levert onvoldoende resultaten, geen relevante onderzoeksmethode voor dit plangebied	-
geofysisch onderzoek	alle perioden uitgezonderd steentijd	- geen verwachte resultaten aangezien door dit onderzoek geen informatie bekomen zal worden over de datering en onderlinge samenhang van eventuele sporen/vondsten; niet efficiënt - <u>kosten-batenanalyse</u> : deze methode levert geen bruikbare informatie om een eventuele site te dateren en waarderen, er zal altijd nog extra onderzoek uitgevoerd moeten worden om de resultaten van dit type onderzoek aan te vullen; geen relevante onderzoeksmethode voor dit plangebied	-
landschappelijk booronderzoek	steentijd bodempopbouw en intactheid daarvan	- op efficiënte manier inzicht in bodempopbouw -inzicht in potentie voor aantreffen van steentijdsite indien intacte oorspronkelijke bodem aanwezig is ¹ - <u>kosten-batenanalyse</u> : niet nuttig, aangezien er geen steentijdresten binnen het plangebied verwacht worden.	-

¹ Onder een voldoende intacte bodem wordt een bodem verstaan waarbij de B-horizont nog grotendeels bewaard is gebleven of ten minste de top van de C-horizont, waarin zich sporen kunnen aftekenen. In het geval er sprake is van een podzol wordt onder een voldoende intacte bodem verstaan dat de kenmerkende E-horizont nog grotendeels aanwezig is.

landschappelijk bodemonderzoek aan de hand van profielputten	steentijd bodemopbouw en intactheid daarvan	- inzicht in bodemopbouw -inzicht in potentie voor aantreffen van steentijdsites indien intacte oorspronkelijke bodem aanwezig is - <u>kosten-batenanalyse</u> : niet meest efficiënte manier om bovenstaande resultaten te bekomen, hoge kostprijs, dezelfde resultaten kunnen op eenvoudigere en efficiëntere manier verkregen worden d.m.v. landschappelijke boringen	-
verkennend archeologisch booronderzoek	steentijd	- inzicht in aanwezigheid van steentijdsite; afhankelijk van de resultaten gevolgd door waarderend archeologisch booronderzoek en onderzoek d.m.v. proefputten - <u>kosten-batenanalyse</u> : niet nuttig, aangezien er geen steentijdresten binnen het plangebied verwacht worden.	-
verkennend archeologisch booronderzoek	pre- en protohistorie, historische perioden	- inzicht in aanwezigheid van een archeologische site - <u>kosten-batenanalyse</u> : niet de meest efficiënte manier om bovenstaand resultaat te krijgen aangezien de kans op het opboren van archeologica in minder vondstrijke contexten/site gering is; er zijn efficiëntere manieren om betere resultaten te krijgen	-
proefsleuvenonderzoek	pre- en protohistorie, historische perioden	- inzicht in aanwezigheid van een archeologische site, de bewaringstoestand/verstoringgraad van de sporen en vondsten, de datering en de mogelijkheden tot al dan niet behoud <i>in situ</i> - <u>kosten-batenanalyse</u> : de meest efficiënte en wenselijke methodiek om bovenstaande resultaten te bekomen en antwoord te kunnen geven op de gestelde onderzoeksvragen	+

Tabel 1. Overzicht van de mogelijke onderzoeksmethoden, de relevantie hiervan en de verwachte resultaten vs. de kosten-batenanalyse.

4.2 Doelstelling vooronderzoek met ingreep in de bodem

Het programma van maatregelen geeft een gemotiveerd advies over het al dan niet moeten nemen van maatregelen i.v.m. de omgang met archeologisch erfgoed bij bodemingrepen. De bureaustudie heeft aangetoond dat het archeologisch potentieel van dit plangebied middelhoog is voor de perioden vanaf het neolithicum tot en met de nieuwste tijd, maar dat er vooralsnog te weinig bekend is om dit archeologisch potentieel goed in te kunnen schatten. Bijgevolg dient verder vooronderzoek uitgevoerd te worden binnen afgebakende zones binnen het plangebied.

Het doel van het vooronderzoek met ingreep in de bodem is een archeologische evaluatie van het terrein op basis van een beperkte maar statistisch representatief deel van het terrein. Dit houdt in dat:

- de aan- of afwezigheid van archeologische resten (archeologisch erfgoed)

aangetoond moeten worden;

- ingeschat moet worden wat de (eventuele) archeologische resten voorstellen (aard, datering);
- wat de meerwaarde is van deze resten met betrekking tot kenniswinst;
- wat de impact is van de geplande werken op het bodemarchief en hoe hiermee omgegaan dient te worden.

Dit betekent dat het archeologisch erfgoed opgespoord, geregistreerd, gedetermineerd en gewaardeerd zal worden. Onderdeel van de evaluatie is dat er mogelijkheden gezocht worden om *in situ*-behoud te bewerkstelligen of, indien dit niet kan, aanbevelingen worden geformuleerd voor vervolgonderzoek (ruimtelijke afbakening, diepteligging, strategie, doorlooptijd, te voorziene natuurwetenschappelijke onderzoeken en conservatietechnieken, voorstel onderzoeksvragen).

4.3 Kennisvermeerderingspotentieel

Er zijn voldoende argumenten om te stellen dat het plangebied zich in een archeologisch interessante zone bevindt, hoewel de huidige archeologische kennis toch nog als enigszins beperkt kan worden beschouwd. Er is weinig geweten over het plangebied en de aangrenzende terreinen, zodat onbekend is wat er zich hier aan mogelijke archeologische resten in de bodem kan bevinden. Ook is onbekend in hoeverre de bodem verstoord is in de zones waarop deze vergunningsaanvraag betrekking heeft. Anderzijds is gebleken dat het plangebied een archeologisch interessante situering kent naar analogie met gekende archeologische sites in de bredere omgeving en met name in verband met de middeleeuwse evolutie van Borsbeek.

Verder archeologisch onderzoek in afgebakende zones binnen het plangebied zou dus meer informatie kunnen opleveren over de menselijke aanwezigheid in dit gebied. Het kennisvermeerderingspotentieel wordt als groot ingeschat. Tot nu toe is het beeld over het verleden in het gebied gebaseerd op losse vondsten die tijdens archeologische veldkarteringen aan het licht kwamen. Het ging hierbij voornamelijk om lithisch materiaal en aardewerk, maar echte sporen van een site zijn in de omgeving nog niet vastgesteld. Het potentieel op het aantreffen van sporen en resten uit verschillende perioden maken het interessant om bij aanwezigheid van archeologische sporen en resten de hiaten in de kennis van de regio op te vullen.

4.4 Onderzoeksvragen

Om bovenstaande te kunnen realiseren, is voorafgaand aan het vooronderzoek met ingreep in de bodem een aantal onderzoeksvraagstellingen geformuleerd:

Landschap en bodem:

- Is de oorspronkelijke bodem intact? Is er sprake van bodemdegradatie en/of erosie, en zo ja, in welke mate?
- Wat is de opbouw van de bodem (waargenomen horizonten, beschrijving en duiding)?

- Hebben er post-depositionele processen plaatsgevonden en welk effect hebben deze gehad op de archeologische resten?

Algemeen:

- Zijn er archeologische sporen aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze sporen?
- Zijn er archeologische vondsten aanwezig in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: wat is de aard en datering van deze vondsten?
- Wat is de bewaringskwaliteit van de vondsten?
- Wat is de ruimtelijke begrenzing van de sporen (zowel horizontaal als verticaal; strekt de site zich uit buiten de grenzen van het te ontwikkelen gebied)?
- Wat is de chronologische begrenzing van de sporen? Behoren ze tot één of meerdere perioden?
- Wat is de waarde van elke vastgestelde archeologische vindplaats?
- Wat is de potentiële impact van de geplande ruimtelijke ontwikkeling op de archeologische vindplaats(en)?
- Is er mogelijkheid tot behoud *in situ*? Zo niet, welke maatregelen worden dan voorgesteld om de archeologische waarden veilig te stellen?
- Welke vraagstellingen zijn voor vervolgonderzoek relevant? Is er voor het beantwoorden van deze vraagstellingen natuurwetenschappelijk onderzoek nodig? Zo ja, welk type staalname is hiervoor noodzakelijk en in welke hoeveelheid?
- Dient er verder archeologisch onderzoek (opgraving) te worden uitgevoerd op basis van de resultaten van het archeologisch vooronderzoek?

Nederzettingsterreinen:

- Zijn er aanwijzingen voor nederzettingsterreinen in het te ontwikkelen gebied? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er aanwijzingen voor continuïteit of fasering van de nederzetting en/of structuren?
- Welke elementen kunnen bijdragen tot de kennis van de economische en sociale relaties in de verschillende perioden/fasen?
- Wat is de relatie van de vindplaats tot deze in de ruimere omgeving?
- Zijn er aanwijzingen voor andersoortig gebruik van het terrein (anders dan bewoning, bijvoorbeeld funeraire contexten)? Zo ja: uit welke periode dateren deze, en waren ze tijdelijk of permanent?
- Zijn er sporen van landbouwactiviteiten (ploegsporen, veldindeling, ...) gelinkt aan het historisch terreingebruik zoals waargenomen op de historische kaarten?
- Zijn er sporen van ambachtelijke activiteiten?
- Zijn er sporen van agrarische activiteiten?
- Zijn er sporen van landgebruik (zoals perceelsindeling, wegen, akkers, grondstofwinning)?

Grafvelden:

- Zijn er graven aangetroffen in het te ontwikkelen gebied?
- Hoe dateren deze?
- Kunnen ze gerelateerd worden aan reeds bekende vindplaatsen in de

omgeving?

- Zijn de inhumatieresten/crematieresten goed bewaard?
- Is er sprake van bijgaven, en wat voor informatie leveren deze op?
- Is er sprake van een grafritueel, en hoe manifesteert zich dat?

5 Onderzoeksmethodiek

Het onderzoek dient te worden uitgevoerd conform de Code van Goede Praktijk. Het doel van de verschillende vooronderzoeken is uitspraken te doen over de archeologische waarde van de totaliteit van het terrein door een beperkt maar statistisch representatief deel van het terrein te onderzoeken. Dit is noodzakelijk voor het beantwoorden van de onderzoeksvragen.

Omwille van de eerder genoemde randvoorwaarden, zal al het archeologisch vooronderzoek met ingreep in de bodem uitgevoerd dienen te worden in een uitgesteld traject. Onderstaand zal per zone met geplande werken worden uitgeschreven wat de te volgen methodiek is.

5.1 Nieuw aan te leggen parkeerplaats ten westen van de evenementenloods (zone 1)

Aangezien het hier om een onbebouwd stuk van het terrein gaat, kunnen hier zonder bijkomende sloopwerken proefsleuven worden gegraven.

Puttenplan

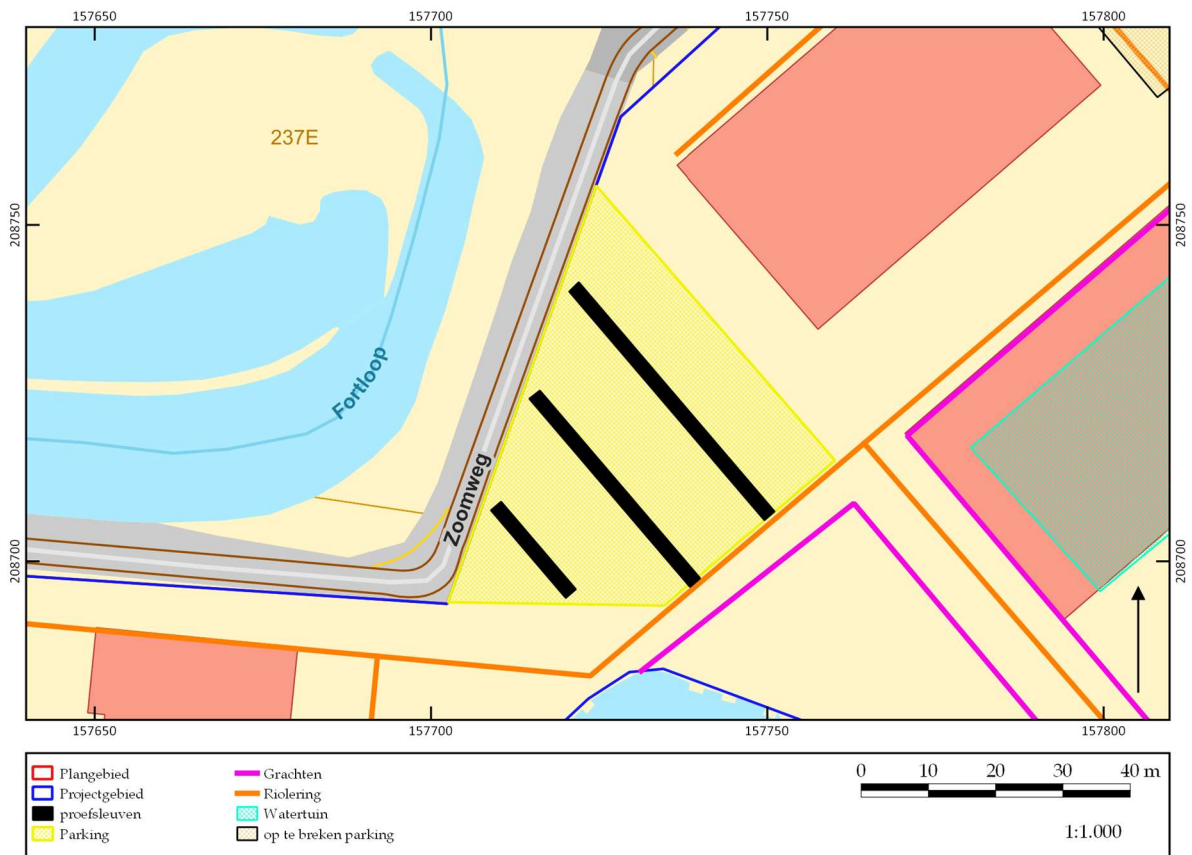
Deze zone is 1.904 m² groot. Dit betekent dat, rekening houdend met de dekkingsgraad van 12,5 % die door de Code van Goede Praktijk is voorgeschreven, er ongeveer 238 m² onderzocht moet worden. Hiervan bedraagt 190 m² proefsleuf (10 %) en 48 m² volgsleuven of proefputten (2,5 %). Aanvullend kunnen nog bijkomende kijkputten of volgsleuven aangelegd worden.

Het indicatieve puttenplan voor het proefsleuvenonderzoek is weergegeven in figuur 3. De sleuven kunnen nog aangepast worden als de situatie daarom vraagt. De proefsleuven zijn zodanig verspreid over het te ontwikkelen gebied dat op een efficiënte manier inzicht verkregen kan worden in de aan- of afwezigheid van archeologische sporen en vondsten en er voldoende ruimte is om eventuele volgsleuven of kijkputten aan te leggen.

De proefsleuven zijn 2 m breed, tenzij lokaal een verbreding nodig is om sporen beter te kunnen interpreteren, in functie van het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Er worden drie noordwest-zuidoost georiënteerde sleuven voorzien. Hierdoor wordt een dekkingsgraad bereikt van 198 m². De lengte van de sleuven kan tijdens het veldwerk worden aangepast omwille van de lokale situatie op het terrein. Hierbij zal ten allen tijde worden geprobeerd zoveel mogelijk van het geplande oppervlak open te leggen en indien mogelijk zal naar een alternatieve oplossing gezocht worden. Er blijft voldoende ruimte over om kijkvensters/volgsleuven aan te leggen.

De onderlinge afstand tussen de proefsleuven bedraagt 15 m. De positie van de proefsleuven, zoals op figuur 3 is aangegeven, is indicatief. Het is toegestaan de exacte positie van de proefsleuven te wijzigen om praktische redenen of indien blijkt dat er zich, tegen de huidige verwachting in, toch een grote, diepgaande (recente) verstoring heeft voorgedaan op de positie van de betreffende proefsleuven. Idealiter wordt zo

min mogelijk afgeweken van de voorgestelde locatie, hoewel uiteraard wel – indien nodig – uitbreidingen, proefputten en/of volgtseuven aangelegd kunnen worden om de resten op een gedegen manier te kunnen registreren en waarderen, de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de onderzoeksdoelen te bereiken.

Figuur 3. Indicatieve ligging van de proefsleuven in zone 1.

©LARES

Uitvoering van het veldwerk

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk (paragraaf 8.6.1.2 t/m 8.6.1.9, waarin de verschillende onderdelen van het opgraven en registreren van de archeologische waarden beschreven staan). Er wordt uitgegaan van een site zonder complexe verticale stratigrafie en de richtlijnen, die in paragraaf 8.6.2 van de Code van Goede Praktijk geformuleerd zijn, zullen worden gevolgd.

Het aanleggen van het vlak geschiedt met behulp van een graafmachine op rupsbanden met vlakke (gladde) graafbak; er mag geen gebruik worden gemaakt van een getande bak. Tijdens het afgraven van de grond wordt deze onderzocht met behulp van een metaaldetector.

Vondsten die uit sporen afkomstig zijn, worden toegekend aan dit spoor. Losse vondsten (vondsten uit bodemlagen) worden verzameld in vakken van 2 x 5 m. Hierdoor kan later eventueel een overzicht gegenereerd worden van vondstconcentraties.

Als er graven worden aangetroffen, dienen deze te worden behandeld volgens de Code van Goede Praktijk. Bij het aantreffen van losse lithische artefacten worden deze digitaal geregistreerd (X-, Y- en Z-coördinaten).

Per proefsleuf wordt minstens één profiel aangelegd. Deze wordt afwisselend aan de zuidoostelijke en noordwestelijke kopse kant aangelegd. Indien de lokale situatie hiertoe aanleiding geeft, zullen meer profielen gemaakt worden om de bodemopbouw goed te kunnen begrijpen. De bodemprofielen worden geïnterpreteerd door een bodemkundige of assistent-bodemkundige, in samenspraak met de veldwerkleider. Indien blijkt dat er over het hele terrein geen uitgesproken verschil is te merken in de bodemopbouw, kan ook volstaan worden met minder profielen.

Het doel van het vooronderzoek is na te gaan of er zich archeologische relictten in de bodem van het te ontwikkelen gebied bevinden, wat de aard en datering hiervan is en wat de bewaringstoestand is. Het onderzoek is derhalve succesvol als dit achterhaald kan worden maar als ook achterhaald kan worden wat de waarde is van de eventueel aangetroffen site in het kader van kenniswinst. Hiertoe zijn de eerder genoemde onderzoeksvraagstellingen geformuleerd.

5.2 Op te breken parking, gevolgd door nivelleringswerken (zone 2)

Aangezien het hier om een verhard stuk van het terrein gaat, dient deze verharding eerst verwijderd te worden alvorens de proefsleuven getrokken kunnen worden. Indien er voor gekozen wordt om de volledige verharding weg te halen voor het proefsleuvenonderzoek, dient dit te worden uitgevoerd onder archeologische begeleiding. Dit houdt in dat het op aanwijzingen van een erkend archeoloog gebeurt. Indien er voor gekozen wordt om eerst alleen de verhardingen ter hoogte van de proefsleuven te verwijderen, dienen deze verhardingen lokaal te worden uitgeslepen, waarna het puin weggehaald kan worden zodat de sleuven gegraven kunnen worden.

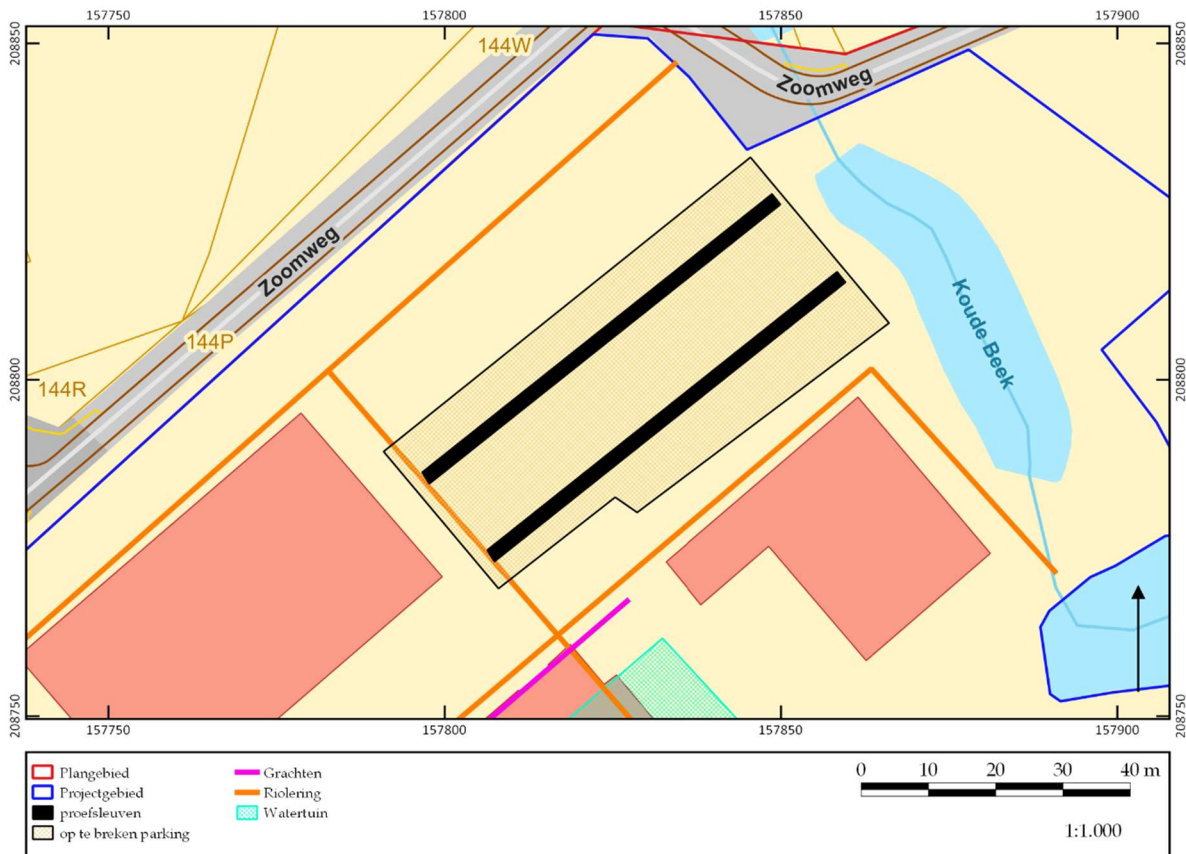
Puttenplan

Deze zone is 2.088 m² groot. Dit betekent dat, rekening houdend met de dekkingsgraad van 12,5 % die door de Code van Goede Praktijk is voorgeschreven, er ongeveer 261 m² onderzocht moet worden. Hiervan bedraagt 208 m² proefsleuf (10 %) en 53 m² volgsleuven of proefputten (2,5 %). Aanvullend kunnen nog bijkomende kijkputten of volgsleuven aangelegd worden.

Het indicatieve puttenplan voor het proefsleuvenonderzoek is weergegeven in figuur 4. De sleuven kunnen nog aangepast worden als de situatie daarom vraagt. De proefsleuven zijn zodanig verspreid over het te ontwikkelen gebied dat op een efficiënte manier inzicht verkregen kan worden in de aan- of afwezigheid van archeologische sporen en vondsten en er voldoende ruimte is om eventuele volgsleuven of kijkputten aan te leggen.

De proefsleuven zijn 2 m breed, tenzij lokaal een verbreding nodig is om sporen beter te kunnen interpreteren, in functie van het beantwoorden van de onderzoeksvragen. Er worden twee noordoost-zuidwest georiënteerde sleuven voorzien. Hierdoor wordt een dekkingsgraad bereikt van 266 m². De lengte van de sleuven kan tijdens het

veldwerk worden aangepast omwille van de lokale situatie op het terrein. Hierbij zal ten allen tijde worden geprobeerd zoveel mogelijk van het geplande oppervlak open te leggen en indien mogelijk zal naar een alternatieve oplossing gezocht worden. Er blijft voldoende ruimte over om kijkvensters/volgsleuven aan te leggen, maar in principe is de dekingsgraad bereikt met beide sleuven.

Figuur 4. Indicatieve ligging van de proefsleuven in zone 2. ©LARES

De onderlinge afstand tussen de proefsleuven bedraagt 15 m. De positie van de proefsleuven, zoals op figuur 4 is aangegeven, is indicatief. Het is toegestaan de exacte positie van de proefsleuven te wijzigen om praktische redenen of indien blijkt dat er zich, tegen de huidige verwachting in, toch een grote, diepgaande (recente) verstoring heeft voorgedaan op de positie van de betreffende proefsleuven. Idealiter wordt zo min mogelijk afgeweken van de voorgestelde locatie, hoewel uiteraard wel – indien nodig – uitbreidingen, proefputten en/of volgsleuven aangelegd kunnen worden om de resten op een gedegen manier te kunnen registreren en waarderen, de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de onderzoeksdoelen te bereiken.

Uitvoering van het veldwerk

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk (paragraaf 8.6.1.2 t/m 8.6.1.9, waarin de verschillende onderdelen van het opgraven en registreren van de archeologische waarden beschreven staan). Er wordt uitgegaan van een site zonder complexe verticale stratigrafie en de richtlijnen, die in paragraaf 8.6.2 van de Code van Goede Praktijk geformuleerd zijn, zullen worden gevolgd.

Het aanleggen van het vlak geschiedt met behulp van een graafmachine op rupsbanden met vlakke (gladde) graafbak; er mag geen gebruik worden gemaakt van een getande bak. Tijdens het afgraven van de grond wordt deze onderzocht met behulp van een metaaldetector.

Vondsten die uit sporen afkomstig zijn, worden toegekend aan dit spoor. Losse vondsten (vondsten uit bodemlagen) worden verzameld in vakken van 2 x 5 m. Hierdoor kan later eventueel een overzicht gegenereerd worden van vondstconcentraties.

Als er graven worden aangetroffen, dienen deze te worden behandeld volgens de Code van Goede Praktijk. Bij het aantreffen van losse lithische artefacten worden deze digitaal geregistreerd (X-, Y- en Z-coördinaten).

Per proefsleuf wordt minstens één profiel aangelegd. Deze wordt afwisselend aan de noordoostelijke en zuidwestelijke kopse kant aangelegd. Indien de lokale situatie hiertoe aanleiding geeft, zullen meer profielen gemaakt worden om de bodemopbouw goed te kunnen begrijpen. De bodemprofielen worden geïnterpreteerd door een bodemkundige of assistent-bodemkundige, in samenspraak met de veldwerkleider. Indien blijkt dat er over het hele terrein geen uitgesproken verschil is te merken in de bodemopbouw, kan ook volstaan worden met minder profielen.

Het doel van het vooronderzoek is na te gaan of er zich archeologische relictten in de bodem van het te ontwikkelen gebied bevinden, wat de aard en datering hiervan is en wat de bewaringstoestand is. Het onderzoek is derhalve succesvol als dit achterhaald kan worden maar als ook achterhaald kan worden wat de waarde is van de eventueel aangetroffen site in het kader van kenniswinst. Hiertoe zijn de eerder genoemde onderzoeksvraagstellingen geformuleerd.

5.3 Sloop van de loods en aanleg van de wadi (zone 3)

Het oppervlak van de huidige loods is groter dan de geplande wadi, maar aangezien deze loods volledig gesloopt zal worden en de grond rondom de wadi ook genivelleerd zal worden, wordt deze hele zone aangeduid als verder te onderzoeken.

5.3.1 Sloopbegeleiding loods

De bovengrondse sloop van de loods kan zonder archeologische begeleiding gebeuren.

Vanaf het maaiveld (vloerniveau) moeten de sloopwerken archeologisch begeleid worden, omwille van de middelhoge potentie van het projectgebied. Archeologische begeleiding betekent dat de erkende archeoloog zal aangeven hoe de sloopwerken moeten worden uitgevoerd en tot hoe diep. Het ondergronds slopen dient in opeenvolgende fasen te verlopen aangezien onbekend is of er zich onder de vloer nog funderingen zitten (onbekend hoeveel en tot hoe diep), noch is er zicht op of er onder de vloer andere structuren zoals putten aanwezig zijn. Hierdoor kan niet worden ingeschat wat aangetroffen kan worden onder deze vloer en hoe hiermee omgegaan dient te worden.

In eerste instantie moet de vloer van de loods onder archeologische begeleiding verwijderd worden. Hierbij moet het losliggende puin van de vloer verwijderd worden, zodat een duidelijk leesbaar “vlak” wordt gecreëerd waarin zichtbaar is of er al dan niet structuren onder het vloerniveau aanwezig zijn die nog gesloopt dienen te worden.

Na het verwijderen van de vloer is duidelijk hoe de situatie onder het maaiveld is. Hierbij worden twee scenario's aangehouden:

1. Het is duidelijk dat er geen structuren meer onder de vloer aanwezig zijn.

→ Omdat bekend is uit eerder archeologisch onderzoek dat het archeologisch niveau op een diepte van ca. 50 cm zit (de bovenste 50 cm van de bodem bleken op die locatie verstoord), en de nivelleringswerken niet dieper gaan dan de diepte waarop gesloopt is (in dit geval dus de onderkant van de vloer van de loods) zullen deze werken geen impact hebben op een archeologisch niveau en kan er dus behoud in situ worden uitgevoerd.

2. Er bevinden zich nog wel structuren onder het vloerniveau.

→ Deze structuren zullen ook nog gesloopt worden in functie van het nivelleren van het terrein. Deze sloopwerken zullen de bodem en een eventuele site wel verstoren. In dit geval zal overgegaan worden tot een proefsleuvenonderzoek.

5.3.2 Proefsleuvenonderzoek

Het proefsleuvenonderzoek onder de vloer van de loods zal alleen uitgevoerd moeten worden indien duidelijk is dat er zich hier funderingen en andere structuren bevinden.

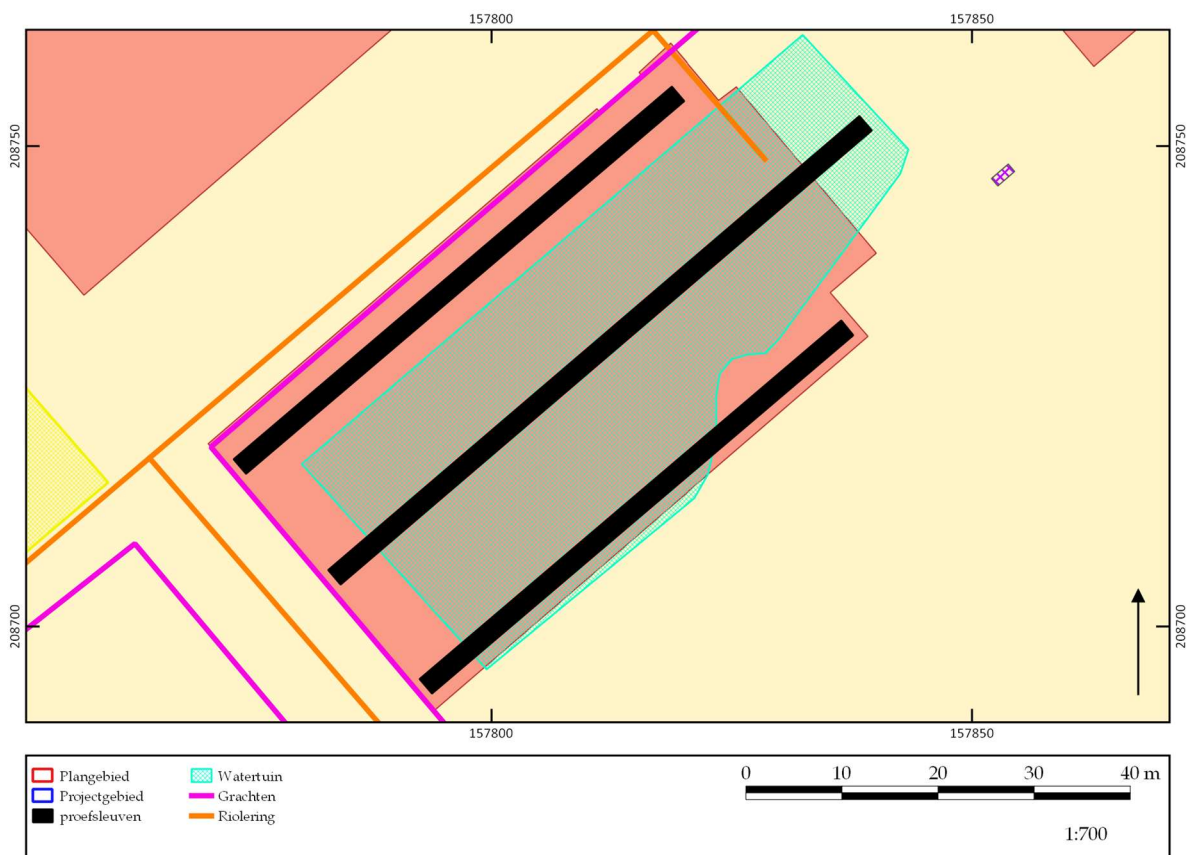
Puttenplan

Deze zone is 2.520 m² groot. Dit betekent dat, rekening houdend met de dekkingsgraad van 12,5 % die door de Code van Goede Praktijk is voorgeschreven, er ongeveer 315 m² onderzocht moet worden. Hiervan bedraagt 252 m² proefsleuf (10 %) en 63 m² volgsleuven of proefputten (2,5 %). Aanvullend kunnen nog bijkomende kijkputten of volgsleuven aangelegd worden.

Het indicatieve puttenplan voor het proefsleuvenonderzoek is weergegeven in figuur 5. De sleuven kunnen nog aangepast worden als de situatie daarom vraagt. De proefsleuven zijn zodanig verspreid over het te ontwikkelen gebied dat op een efficiënte manier inzicht verkregen kan worden in de aan- of afwezigheid van archeologische sporen en vondsten en er voldoende ruimte is om eventuele volgsleuven of kijkputten aan te leggen.

De proefsleuven zijn 2 m breed, tenzij lokaal een verbreding nodig is om sporen beter te kunnen interpreteren, in functie van het beantwoorden van de onderzoeksvragen, of deze breedte door de aanwezige funderingen en structuren niet haalbaar blijkt waardoor met een smallere bak gewerkt moet worden. Er worden drie noordoost-

zuidwest georiënteerde sleuven voorzien. Deze sleuven vullen het inzicht dat verkregen is op basis van het landschappelijk onderzoek aan, maar geven ook een goed inzicht in de mogelijke archeologische resten die in het plangebied zouden kunnen zijn. Hierdoor wordt een dekkingsgraad bereikt van 381 m². De lengte van de sleuven kan tijdens het veldwerk worden aangepast omwille van de lokale situatie op het terrein. Hierbij zal ten allen tijde worden geprobeerd zoveel mogelijk van het geplande oppervlak open te leggen en indien mogelijk zal naar een alternatieve oplossing gezocht worden.

Figuur 5. Indicatieve ligging van de proefsleuven in zone 3. ©LARES

De onderlinge afstand tussen de proefsleuven bedraagt 15 m. De positie van de proefsleuven, zoals op figuur 5 is aangegeven, is indicatief. Het is toegestaan de exacte positie van de proefsleuven te wijzigen om praktische redenen of indien blijkt dat er zich, tegen de huidige verwachting in, toch een grote, diepgaande (recente) versterking heeft voorgedaan op de positie van de betreffende proefsleuven. Idealiter wordt zo min mogelijk afgeweken van de voorgestelde locatie, hoewel uiteraard wel – indien nodig – uitbreidingen, proefputten en/of volgsleuven aangelegd kunnen worden om de resten op een gedegen manier te kunnen registreren en waarderen, de onderzoeksvragen te kunnen beantwoorden en de onderzoeksdoelen te bereiken.

Uitvoering van het veldwerk

Het proefsleuvenonderzoek wordt uitgevoerd volgens de bepalingen in de Code van Goede Praktijk (paragraaf 8.6.1.2 t/m 8.6.1.9, waarin de verschillende onderdelen van het opgraven en registreren van de archeologische waarden beschreven staan). Er

wordt uitgegaan van een site zonder complexe verticale stratigrafie en de richtlijnen, die in paragraaf 8.6.2 van de Code van Goede Praktijk geformuleerd zijn, zullen worden gevolgd.

Het aanleggen van het vlak geschiedt met behulp van een graafmachine op rupsbanden met vlakke (gladde) graafbak; er mag geen gebruik worden gemaakt van een getande bak. Tijdens het afgraven van de grond wordt deze onderzocht met behulp van een metaaldetector.

Vondsten die uit sporen afkomstig zijn, worden toegekend aan dit spoor. Losse vondsten (vondsten uit bodemlagen) worden verzameld in vakken van 2 x 5 m. Hierdoor kan later eventueel een overzicht gegenereerd worden van vondstconcentraties.

Als er graven worden aangetroffen, dienen deze te worden behandeld volgens de Code van Goede Praktijk. Bij het aantreffen van losse lithische artefacten worden deze digitaal geregistreerd (X-, Y- en Z-coördinaten).

Per proefsleuf wordt minstens één profiel aangelegd. Deze wordt afwisselend aan de noordoostelijke en zuidwestelijke kopse kant aangelegd. Indien de lokale situatie hiertoe aanleiding geeft, zullen meer profielen gemaakt worden om de bodemopbouw goed te kunnen begrijpen. De bodemprofielen worden geïnterpreteerd door een bodemkundige of assistent-bodemkundige, in samenspraak met de veldwerkleider. Indien blijkt dat er over het hele terrein geen uitgesproken verschil is te merken in de bodemopbouw, kan ook volstaan worden met minder profielen.

Het doel van het vooronderzoek is na te gaan of er zich archeologische relictten in de bodem van het te ontwikkelen gebied bevinden, wat de aard en datering hiervan is en wat de bewaringstoestand is. Het onderzoek is derhalve succesvol als dit achterhaald kan worden maar als ook achterhaald kan worden wat de waarde is van de eventueel aangetroffen site in het kader van kenniswinst. Hiertoe zijn de eerder genoemde onderzoeksvraagstellingen geformuleerd.

5.4 Bijzondere voorwaarden en competenties voor alle zones

Archeologen en archeologische specialisten

Het vooronderzoek wordt uitgevoerd onder leiding van een erkend archeoloog.

Voor het verkennend archeologisch booronderzoek in functie van steentijd (en eventueel waarderend booronderzoek en proefputtenonderzoek) dient het veldteam te bestaan uit minstens één archeoloog met voldoende ervaring in het prospecteren en waarderen van steentijdvindplaatsen.

Voor het proefsleuvenonderzoek moet het veldteam uit minstens 2 archeologen bestaan. Eén van deze twee uitvoerende archeologen moet minstens 450 werkdagen veldervaring hebben met archeologisch onderzoek op (zand)leembodems en beide archeologen beschikken over minstens 130 werkdagen veldervaring in proefsleuvenonderzoek.

In het geval er zich specifieke vondstomstandigheden voordoen (bijvoorbeeld graven), dienen een veldwerkleider met aantoonbare ervaring (bij het aantreffen van graven: minstens 75 werkdagen op sites met crematie- en/of inhumatiegraven) en specialisten op de desbetreffende vakgebieden ingezet te worden, zoals een conservator, fysisch antropoloog, steentijdspecialist.

De registratie van de profielen dient te gebeuren door een bodemkundige of assistent-bodemkundige in combinatie met een archeoloog, zodat de natuurlijke bodemgesteldheid geïnterpreteerd kan worden in samenhang met de archeologische resten. Deze (assistent-)bodemkundige moet aantoonbare ervaring, met minimaal 15 projecten, hebben op (zand)leembodems.

Archeologisch machinaal graafwerk

Voor het aanleggen van de proefsleuven wordt een graafmachinist ingezet met voldoende ervaring in het aanleggen van proefsleuven of opgravingsputten voor archeologisch onderzoek, dit om te garanderen dat de archeologische werkputten op een gedegen manier worden aangelegd en de archeologische vlakken voldoende leesbaar zijn.

5.5 Evaluatiecriteria onderzoeksdoel

Het onderzoeksdoel wordt bereikt indien ofwel:

- er geen aanwijzingen zijn dat er zich een of meer waardevolle archeologische sites op het terrein bevinden;

dan wel:

- vastgesteld wordt dat er zich een of meer waardvolle archeologische sites op het terrein bevinden;
- er een onderscheid gemaakt kan worden tussen antropogene en natuurlijke sporen;
- de aangetroffen sporen in een ruimtelijk en chronologisch kader kunnen worden geplaatst;
- er voldoende inzicht wordt verworven in de verstoringsgraad van de huidige bebouwing;
- er inzicht wordt verworven in de terreinopbouw;
- er een duidelijk inzicht in de aard en verspreiding van de eventuele aangetroffen sporen is;
- de bewaringstoestand van het eventuele aanwezige bodemarchief gekend is;
- er duidelijkheid is omtrent de te nemen vervolgmaatregelen.

5.6 Bindende voorwaarde bij vervolgonderzoek na het vooronderzoek (werfbegeleiding)

Indien uit het vooronderzoek met ingreep in de bodem blijkt dat een werfbegeleiding noodzakelijk is van het slopen van de ondergrondse structuren, dient rekening

gehouden te worden met de uitvoering van de werfbegeleiding, alsook de uitwerking van de resultaten, het uitvoeren van natuurwetenschappelijk onderzoek en conservatie en restauratie.

5.7 Toevalsvondsten

Indien er na het archeologisch vooronderzoek geen verder onderzoek wordt geadviseerd, maar er tijdens de uitvoering van de werken toch archeologische resten worden gevonden, dient dit onverwijld te worden gemeld aan het agentschap Onroerend Erfgoed als toevalsvondst. Melding hiervan gebeurt via het daarvoor bestemde formulier, dat gedownload kan worden op de website van het agentschap Onroerend Erfgoed.

6 Voorziene afwijkingen Code van Goede Praktijk

Er worden geen afwijkingen voorzien ten opzichte van de Code van Goede Praktijk. Indien tijdens het onderzoek echter blijkt dat afwijking om dwingende redenen nodig is, zal dit goed worden gemotiveerd.

Lijst van figuren

projectcode	fig.nr.	type	onderwerp	schaal origineel	schaal afbeelding
2020I252	1	kadasterkaart	aanduiding van plangebied op GRB	nvt	1:20.000
2020I252	2	archeologische kaart	CAI-locaties in de omgeving van het plangebied	nvt	1:15.000
2020I252	3	puttenplan	voorstel voor locatie proefsleuven	nvt	1:1.000
2020I252	4	puttenplan	voorstel voor locatie proefsleuven	nvt	1:1.000
2020I252	5	puttenplan	voorstel voor locatie proefsleuven	nvt	1:700